

Filiala, posvečena sv. Ani. Pokopališka cerkev.

Pravilno orientirana cerkev stoji na južnem obronku grajskega hriba nekoliko nad trgom v zaselku Zgornja Pristava.

Viri in literatura: Avg. Stegenšek: Konjiška dekanija, Maribor 1909;

Cerkev sestavljajo: prizmatičen zvonik, katerega obstopata 2 odprti stebriščni lopi, uvaja pa enako široka, na 4 slopih počivajoča veža, pravokotna ladja, kateri je na severu dozidana enako visoka, $3/8$ zaključena kapela, nekoliko ožji in nižji plitvo $3/8$ zaključeni presbiterij ter na severu mu prizidana pritlična zakristija. Gradnja je kamenita, ometana. Strehe: sedlasta, strešaste, zvonikova 4-strano piramidasta; ladje, kapele in zvonika opečne, presbiterija, zakristije in vseh 3 lop pa škriljeve.

Zunanjščina: Ladja, presbiterij in zakristija so brez talnega zidca, ima ga pa kapela in to pristrešnega. Ladjo in presbiterij obteka okroglo oločen venčni zidec, ki počiva na nekakih konsolah, kapelo profiliran, zakristijo pa preprost konkaven fabion. Ladjo so na jugu in severu podpirali po 3 oporniki s preprostim talnim zidcem na prednji strani in izpodžlebljenim venčnim zidcem, katerega zaključuje pultasta streha. Oporniki segajo do pod fabiona. Okna v ladji, 2 v južni, 1 v severni steni so okrogla, obdana s preprostim profilom. Presbiterij, ki je brez opornikov, ima v južni steni naknadno oblikovano pp okno, v zaključku pa 3 rahlo zašiljena okna brez krogovičja, a z enakim plitvim okvirom, kot jih imajo ladjina okna.

Zakristija, ki je kasnejši dozidek, ima okroglo lino v severni in preprost

pp portal ter pp okno s stopničastim ostenjem v vzhodni steni. Kapela ima pp okna s lunetami v zapadni podolžnici in obeh poševnicah ter luneto v zaključnici. Kapela je dožidana na 2 ladjina opornika. Vso cerkveno zunanjščino obdaja mnogo nagrobnikov.

Zvonikova fasadna stena počiva na ~~2~~ 2 toskanskih profiliranih slopih, obe lopi pa na stebrih. Zvonico in obe lopi pokrivajo 3 križni robati oboki, katerih srednji pa je zaradi portala le deloma izveden. Istočasen portal obdaja profiliran okvir, na katerem počiva blazinasta preklada, na njej pa profilirana greda, katero nosita ob straneh okvira 2 voluti, ki kažeta na renesanso. Zvonik opasujeta 2 izžlebljena zidca, zaključuje pa raven okroglo oločen fabion. Njegova fasadna stranica ima okroglo okno a la ona v ladji, nato pp lino, zgoraj pa 4 enojne zašiljene zvonove line s živimi robovi.

Pred zvonikom je veža s sedlasto streho, ki počiva na 2 podolžnih slopih. Na stran se odpira s 2 širokima usločenima lokoma, naprej pa s ppk portalom s odbijači-spredaj, nekakima kapiteloma ob straneh ter z volutastim temenikom zgoraj. Nad portalom je Khisslov grb, ki je nastal med leti 1572-1592. Vežo pokriva prečna ~~izkaj~~ banja s parom sosvodnic. Ves prostor v veži, zvonici in obeh lopah je tlakovan s kamenitimi ploščami.

Notranjščina: Tlak je cementen, v 2 stopnici dvignjenem presbiteriju in stopnico dvignjeni kapeli barvan. V sredi ladje je grobnica Tattenbachov. Kolikor se vidi po sledovih grba in nekaterih črkah, jo je dal napraviti baron Ivan Krištof (+1626). Zidana pevska empora počiva na 2 toskanskih stebrih, 2 križnih robatih obokih, enega pa zavzemajo kamenite stopnice, vo deče na emporo.

Ladjine stene so nerazčlenjene. Njen dvojni križni obok nosijo toskansko pojmovane konsole. Presbiterijev 8-strani robati obok pa nosijo konsol

Ppk slavbłok ima rahlo profilirani bazi, toskansko pojmovana polslopa s pačičastim motivom v sprednjem posnetem robu, ki se poševno izteka v bazo temenik z že znano voluto, katere spodnji zavoj ima obliko balustr.

Kapelo glenijo 4 pilastri, obteka profilirana greda, pokriva pa križni obok s 3-stranim zaključkom. Iz presbiterija vodi ppk, iz kapele pa pp portal v zakristijo, katero pokriva banja s sosvodnicami.

V ladjine stene sta vridana 2 nagrobnika, sestavljajoča iz atike z grboma, friza in napisne plošče. Spomenik na severni strani ima v frizu tatenbaški grb, (poševno bruno iz kranovine) in verjetno ženin grb (kronan, proti levi obrnjen samorog). V glavnem polju je v sredi križ z Marijo in Janezom ter Jeruzalemom v ozadju. Pod križem kleči tatenbaška družina: oče s 4 sinovi na levi, 3 hčere brez matere xxxxxxxx na desni. Napis nad to kompozicijo je vzet iz himne Dies irae: QUARES ME SEDISTI LASS9 REDEMISTI CRUM PASS9TANT, LABOR NON SIT CASS9. Glavni napis spodaj govori o ŽigiTatembaskem (+1594): HIE RUHET DER EDL UND GESTRENG- / HERR SIGMUND TATTENPECK ZUM WOLIMBL/ KUNIGSPERG UND GONAVIZ PFANDTINHABER/ DER HERRSCHAFT LANDTSPREG UND WISEL SO/ IN GOTT ENTSCHLAFEN IST DEN XII FEBRUARI/ IM IAR MDXCIV DESSEN UND ALLEN CHRISTGLAV:/ BIGEN SELEN DER ALLMECHTIGE GOTT EIN/ ERROLIGE AUFERSTEHUNG VERLEIHE. AMEN. Na grbih in na jeruzalemskem mestu so ogtanki barve črne, rumene in zelene, kar dokazuje, da je bil nagrobnik polihromiran.

Spomenik na južni strani ima grba Tattenbachov in Reschev. Na okrasju prvega grba je morska deklica, ki se podobna nahaja v farni cerkvi kot nositeljica kropilnika. Pod Golgato klečijo na frizu na levi: Oče s polno brado in rožnim vencem z 8 sinovi, na desni pa mati s 4 hčerami in 2 otrokoma v plenica. Friz je brez napisa, glavni pa se glasi: DIS

EPITAPHIUM IST GOTT DEM ALLMECHTIGEN UNSER/LIEBEN EX FRAVEN UND SANCTAE
 ANNAE ZU EHRN WEILAND/ DEM WOLGEBORNEN HERN HERN IOHANN CHRISTOPHEN/
 XXXXX FREYHERN VON UND ZU TATTENPACH AUF GANOVITZ ZUN LANDSPERG/ WISEL
 HERBERG UND TRIBNEGG ROM. KAY. MAY. GEWESTER RATH/ WELCHER DEN 2. APRILIS
 DES 1627 IARS IN GOTT SELIGCILICH ENT/SCHLAFFEN, VON SEINE NACHGEIASE HERNE
 SCHNE ZU EWI/GER GEDACHTNUS AUFGERICHT WORDEN, /DESSE SEELE DER ALMECH/
 TIGE GNEDIG UND BARMHERZIG SEIN UND MIT ALLE CHRISGLAVBIGE/ EIN FROLICHE
 AUFERSTEHUNG VERLEICHEN WOLLE. AMEN.

Oprava: Glavni oltar je iz začetka 19. stol. Je recej shematično delo,
 kvaliteten pa je kip Katarine Aleksandrijske v gloriji oblakov in angel-
 skih glav v atiki iz 1. pol. 18. stol. Oltar je delan v baročni tradiciji.
 Florijanov oltar je iz l. 1657. ter sem prenesen, ker ima na predelli še
 komaj čitljiv napis celjskega klobučarskega ceha: GOTT UND UNSERER LIEBEN
 FRAUEN UND S. MICHAEL ZU EHREN HAT DIESEN ALTAR LASSEN MACHEN EIN GANZ
 EHRSAMES HANDWERK DER HERREN UND MEISTER DER HUTMACHER IM GANZEN VIERTEL
 CILLI, IHNEN UND IHREN NACHKOMMEN ZU EWIGER GEDACHTNISS. CILLI, AM 1. MAI
 1657. CHRISTIAN LEIBNER, PRIMOS JAKOLITSCH. Oltar je bil prvotno posvečen
 Marijinemu kronanju. Je tipičen predstavnik zlatih oltarjev. Slika v atiki
 predstavlja oča BO, in BS, ki držita krono, je iz časa nastanka oltarja,
 medtem ko slika sv. Florijana v nastavku preprosto delo 18. stol.
 Nastavek tvorita z rastlinjem ovita stebra z angelskima glavicama na
 podnožnik, popolno ogredje (enako okrašeno) in atika s 3 angelški (Gabriel
 Mihael, "afael) na vrhu. Oltar je vreden obnove.
 Križev oltar ima na predelli pritrjeno rokajsko kartušo z reliefom Vstajenj
 ki je preprosto delo konca 18. stol. Nastanek je poznobaročno komponiran.
 Križani je iz 19. stol., kipa Apolonije in Lucije, angela na golšastih
 konsolah ogredja ter skupina BO v atektonski atiki so preprosta dela iz

2. pol. 18. stol.

Prižnica ima preprosto okroglo kancelo, katero krasi 3 reliefi, predstavljajoči pridigajočega Janeza Krstnika, zadnjo večerjo ter prihod sv. Duha. Vsi 3 reliefi so v rokajskih kartušah, enaki onemu na križevem oltarju ter preprosto ljudsko delo iz konca 18. stol. Okrogli baldahin krona Mozes s tablicami.

Orgelska ~~box~~ omara je klasicistična. Križev pot je preprosto ljudsko delo iz 1. pol. 19. stol. Zakristijska omara je klasicistična.

Vratnice glavnih vrat so še originalne, iz 16. stol.

Mašni zvonec ima nosilec, okrašen z lavorjevo kito ter je iz 17. stol.

Oprema: V presbiteriju visi slika pp formata, o. pl., ki predstavlja Pieta in je štajersko delo 17. stol. Navzlic anatomskim napakam je delo v barvah in izrazih skrbno in zanimivo.

Za Križevim oltarjem je precej slik: 2 sta pokončnega ovalnega formata ter predstavljata Jožefovo smrt in Joahima, Ana in Marijo. Prva je Marattovsko komponirana ter se prikazuje vizionarno. Jožef leži, Marija levo kleči, za njo je miza z vrčem, Janez desno sedi ter podpira glavo umirajočega, za njim je angel Azrael. Zadaaj se odpira nebo z 2 angeloma, medtem ko sta se 2 postirala ob Jožefovih nogah, ter eden drži lilijo. Marija in Janez imata modra plašča, Jožefova odeja je oranžna. Ozadje je zeleno in rjavkasto. Azraelov obraz kaže na italijanske vzore. Slika je štajersko delo tretinje 18. stol. Druga kaže Marijo, ko bere Joahimu v ozadju in sedeči Ani v ospredju. Knjiga je položena na oblak. Joahim ima rjav plašč, Ana opečnega ter zeleno obleko, Marija moder plašč in belo obleko s kratkimi rokavi. Na desno se ~~odkrivajo~~ odgrinja temnozeleno zavesa od zgoraj prihaja žarek, v katerem se igrata angelski glavici. Ta slika je delo iste roke kot prva.

2 sliki sta manjšega pp formata, p. pl., predstavljata Alojzija in Ignacij

~~in Marijo~~

in sta iz 18 stol. Pp slika, o. pl., predstavljajoča Trpečega do pasu je že iz 19. stol. Ostale slike so bp., pačpada je omeniti 2 besena baročna svečnika.

Zvonik: Gornje nadstropje je opečno ter je ali kasnejši dozidek, ali pa popolnoma predelano. Zvonov ni.

Podstrešje: Originalni oboki so opečni, iz 16. stol. Kapela in zakristija sta kasnejša dozidka, kar se vidi po ohranjenosti ločnega venčnega zidca na njunem podstrešju. Ostala stavba je enotne gradnje, razen veže in obeh lop.

Resume: Zvonik, ladja in presbiterij so enotne gradnje iz 1. pol. ali sredine 16 stol. ter kažejo zanimivo mešanico gotskih reminiscenc in renesančnih elementov. Veža je prizidek iz let 1572-1592, lopi sta že iz 17. stol., kapela je iz 18. stol., najmlajša pa je zakristija. Zvonikovo gornje nadstropje, ki je sicer originalno, je moralo biti enkrat v 19. stol. temeljito predelano, saj so zvonove line neogotske. Od Jožefa II. do l. 1799. je bila cerkev eksekrirana ter je izgubila svojo prejšnjo opravo.

Opomba: Cerkev obdaja pravokotno obzidje tako, da je dostop do nje možen samo skozi vežina vrata. Pokopališče je bp.

Konservatorske opombe: Cerkev je v redu vzdrževana.

Ostalo: Zapadno Anine cerkve je podirajoča se opečna kapela običajnega koncepta, posvečena Lurški MB, ki ima spredaj vdolana marmornata renesančna balustra.

Opombe:

J. Curk: Celjska topografija (Konjice), rkp., str. 11-13, (zapiski 1959)

Ein ähnlicher (wie der von St. Margareten in Keibel), aber minder reich gearbeiteter, vielleicht in der gleichen Werkstatt gefertigter Kelch fand 1874 auf der Ausstellung des Kunststammes und ist Eigentum der Filialkirche St. Anna bei Gonobitz. Da der sonst ganz gleich gearbeitete Schaft durch das vor einigen Jahren erfolgte Einschieben eines zweiten Nodus und eines runden Schaftstücks verlängert wurde, so hat der Kelch gegenwärtig eine ~~xxx~~ übermässige Höhe (22 cm) gegenüber dem geringen Durchmesser des Fusse (10 - 11.6 cm) und der Kupa (9.3 cm). Der Fuss im Sechspass hat nur eine durchbrochene Rankengalerie, aber sechs gravierte Figuren, nämlich die Brustbilder der heil. Katharina von Alexandrien, der heil. Barbara, des Heil. Leonhard, des heil. Leopold, ferner der Mutter Gottes und des vor ihr knienden Donators. Die Kupa ist von elf aus einem einfachen Bande herabwachsenden Kreuzblumen umgeben, zwischen denen elf schöne achtblättrige Rosen mit je einem roten Kern in der Mitte sitzen. Drei durchbrochenen Rankenmuster verbinden auch bei diesem Kelche den Kranz mit dem Fusse der Kupa.

Aug. Stegenšek: Kirchliche Einrichtungsstücke aus der Kartause Seiz, Der Kirchenschmuck, 1905, 36. Jahrgang, Nr. 1., S. 13., Fig. 5. 8.

Zwischen Gonobitz und Kotdorf steht na e an der Stelle, wo sich ehemedem da s
Hochgericht gefand, ein teinrkeuz. Wahrscheinli h dürfte der erste assus
des Urbars der Herrschaft Gonobiz vom Jahre 1570 auf dieses Kreuz zu beziehen
sein:" In diesem d r Herrschaft Cannabitz Landgericht massen sich N.Rochter
und gantzer gemeiner Marckt Cannabitz aines Iruckfriedens an, der solle sich
ihrem Anzaigen nach erstrecken. Erstlich mit ainem Orth hinauf für das Schlos
Gannabitz zu ainem aufgemauerten Chreuz, mit dem andern Orth an das hulzene
Chreuz neben des Pachs Zepnickh, undter dem Schentäkh, mit dem dritten Ort
undter auf das Dorff Rane, und mit dem funften hinauf für das Hochgericht bis
am Gupf desperge Wobitsch."

Das Gonobitzer Urbar vom Jahre 1677 berichtet von dem noch gegenwärtigen er-
haltenen Kreuz bei Oplotnitz also " Das Landgericht erstreckt sich... bis ge
gen Dorff Oplotnitz und von dort hinter bei Weinberge ^{gelage} bis auf das gemauerte
Kreuz daselbst, auf der ⁹gemien, so gegen hl.Johann bey Schädromb steht ."

MDZK: N.F.št.27,1.1901,str.6. Die Lichtsäule ~~na~~
am Dome zu Marburg, sowie..... von dr.J.Pajek.

Konjiče znamenje s pieta.

Znamenje nasproti števil. 83, gostilna M. Merkuša "pri črnem orlu".

Kamenita Pieta. Marija sedi na sedežu brez naslonjачa. Obrnjena je nekoliko /prav malo/ v svojo desno. Oblečena je v rudečo, močno nagubano suknjo in plav, istotsko naguban plašč. Na desni rami in od desnega kolena dol karakterističan gotska dekorativna draperija robov. Na glavi ima belo pokri- valo; v naročju ji leži nago truplo Jezusovo. Noge v kolenih močno sklju- čene, na desni sedaj ne slone na kosu ~~plišč~~ plašča, a je mogoče, da je bil ta del odbit. Roke ima Jezus zložene prekrižane v naročju, Marija mu z desno opira glavo, z levo pa kaže narano v desni strani prs. Palec in ka- zalec sta ji odbita. Tudi kazalec Jezusove leve roke je odbit. Marija gle- da žalostno v mrtvega sina. Kip je moderno nelepo polihromiran. Tip pozno- gotski, vendar verjetno še XV. stol.

Stele, XXIX, 17. 12. 24.

Konjice - Marijin steber

Stal v mestu

Avg. Stegenšek v Glasniku najsvetejših src
1913,69

Zwischen Gonobitz und Kotdorf steht na e an der Stelle, wo sich ehemedem da s
Hochgericht gefand, ein teinrkeuz. Wahrscheinli h dürfte der erste assus
des Urbars der Herrschaft Gonobiz vom Jahre 1570 auf dieses Kreuz zu beziehen
sein:" In diesem d r Herrschaft Cannabitz Landgericht massen sich N.Rochter
und gantzer gemeiner Marckt Gannabitz aines Iruckfriedens an, der solle sich
ihrem Anzaigen nach erstrecken. Erstlich mit ainem Orth hinauf für das Schlos
Gannabitz zu ainem aufgemauerten Chreuz, mit dem andern Orth an das hulzene
Chreuz neben des Pachs Zepnickh, undter dem Schentäkh, mit dem dritten Ort
undter auf das Dorff Rane, und mit dem funften hinauf für das Hochgericht bis
am Gupf des perge Wobitsch."

Das Gonobitzer Urbar vom Jahre 1677 berichtet von dem noch gegenwärtigen er-
haltenen Kreuz bei Oplotnitz also " Das Landgericht erstreckt sich... bis ge-
gen Dorff Oplotnitz und von dort hinter bei Weinberge ^{gelage} bis auf das gemauerte
Kreuz daselbst, auf der ⁹ gemien, so gegen hl.Johann bey Schädromb steht."

MDZK: N.E.št.27,1.1901, str.6. Die Lichtsäule ~~na~~
am Dome zu Marburg, sowie..... von dr.J.Pajek.

1,

Konjiče znamenje s pieta.

Znamenje nasproti števil. 83, gostilna M. Merkuša "pri črnem orlu".

Kamenita Pieta. Marija sedi na sedežu brez naslonjčka. Obrnjena je nekoliko /prav malo/ v svojo desno. Oblečena je v rudečo, močno nagubano suknjo in plav, istotako naguban plašč. Na desni rami in od desnega kolena dol karakterističan gotška dekorativna draperija robov. Na glavi ima belo pokrivalo; v naročju ji leži nago truplo Jezusovo. Noge v kolenih močno sključene, na desni sedaj ne slone na kosu ~~plišč~~ plašča, a je mogoče, da je bil ta del odbit. Roke ima Jezus zložene prekrižane v naročju, Marija mu z desno opira glavo, z levo pa kaže narano v desni strani prs. Palec in kazalec sta ji odbita. Tudi kazalec Jezusove leve roke je odbit. Marija gleda žalostno v mrtvega sina. Kip je moderno nelepo polihromiran. Tip poznogotski, vendar verjetno še XV. stol.

Stele, XXIX, 17. 12. 24.

Konjice - Marijin steber

Stal v mestu

Avg. Stegenšek v Glasniku najsvetejših src
1913,69

POST

EXTRA

Prezbiterij ima križast svod z rebri, sloneč na služnikih /okrogli/, ki slone na štirih figuricah v kotih zaključnih treh stranic, glavice ob stenah so iz gipsa in modernev kotih ob slavaloku geometrične konzole. Figurice so tako prevlečene z beležem, da ni mogoče sklepati na njih starost.

Ladja je ometana pod streho do vrha in je obokana šele v XVI. stol. na karakterističen način z notranjimi oporniki, katerih prednji del je oblikovan kot 3/4 steber s kapitelom. Rebra deloma prosto moleča v zrak in - čisto igrivo. Pod streho v južni steni se vidi eno okroglo okno. Severna ladja, ki je poznejšega izvora kot ladja, a preje kot njen obok je obokana s križnimi svodi.

Lep kamenit renesančni krstni kamen ima letnico 1607 in je fino kamnoseško delo. Kropilni kamen z morsko deklico ima letnico 1657 in je tudi zelo čedno kamnoseško delo.

Freske v kapeli iz 18. stol so močno zamazane in otemnele, nujna je restavracija kot na *Kbelju*. Bržkone isti mojster.

Stele, XXIX, 17.12.24.

Konservator Wist berichtet, das die mit wertlosen Malereien aus der zweiten Hälfte des 19. Jahrh. versehene farrkirche in Gonobitz neu ausgemalt soll wogegen die Z.K. unter der Bedingung eine Einwendung nicht erhebt, das hie=

von die mit älteren Frescen geschmückte Rosenkranzkapelle ausgenommen ~~bleibt~~ bleibt.

MDZK: št.III.F.2,1.1903, str.190.

Konservator Wist beantragt die ungewöhnliche Chorstiegenanlage in der Pfarrkirche zu Gonobitz durch eine einzusetzende Eisenkonstruktion zu stützen, worauf die Stiege ihre bisherige Verwendung beibehalten könnte, und nur für den Fall, als dies nicht durchführbar sein sollte, die bestehende Anlage auszumauern, wodurch die Form der Stiege nach aussen allerdings erhalten bliebe aber nicht mehr als Stiege verwendet werden könnte. Die Z.K. erklärt sich mit diesen Vorschläge einverstanden.

MDZK: III.F.2., 1.1903, str. 314, Sitzungsberichte, Ref.Lu=schin.

Konservator Wrist berichtet, dass es zur Herstellung der baufälligen Chorstiege bei der Pfarrkirche in Gonobitz zwei Möglichkeiten gebe: 1. die Einsetzung einer Eisenkonstruktion, 2. die Ausmauerung des Stiegenraumes. Die Z.K. beschliesst sich für durchführung der erstgenannten Alternative auszusprechen und nur für den Fall, als hiemit Gefahr für Leib und Leben der mit den Arbeiten betrauten Personen verbunden sein sollte, der Ausmauerung zuzustimmen.

MDZK: št.III.F.2,1.1903, str.373, Sitzungsberichte.

Die k.k. Statthalterei teilt mit, dass die Sicherung der Chorstiege in der Pfarrkirche von Gonobitz in Eisenkonstruktion durchgeführt werde.

MDZK: št.III.F.3,1.1904, str.141: Sitzungsberichte.

Nov vel.oltar v gotskem slogu, novi zvonovi.Dve novi sliki Srca Jezusovega in Marijinega, ki ju je preskrbel " narodni umetnik A.Tomec izr "t.Vidu nad

Ljubljano, ter jima sam naredil lepe gotske okvirje.
Nova dva str. svečnika na vel.oltarju 7 čevljev visoka je naredil Fantoni.
Zg.Danica, 1.1871, str. 202.

~~Nov zvon 50 centov težak vlit v lj. delavnici~~
Nov oltar v gotskem slogu iz marmorja, spodnji del je iz lesa. Zanj je bilo
narejenih četrto načrtov od: Tomana, Furlana Tomaža Fantonija, dunajskega
prof. Janeza Penika in en načrt iz Monakovega. Tega so v Grazu malo po-
pravili in Fantoni ga je dokončno izpeljal.

Zg.Danica, 1.1869, str. 383.

Strop pobarvan, na stenah slike svetnikov, nov križev pot v gotskih okvirih
Pozlačen svetilnik sredi cerkve. Okna z barvastimi stekli v gotskem slogu,
gotška monštranca.

Nov vel.oltar, spodnji del iz belega marmorja, zgornji iz lesa, bogato po-
zlačen. V gotskem slogu narejen.

Trije nanovo preliti zvonovi v Ljubljani.

Zg.Danica, 1.1870, str. 191.

Fotografija gl. tpe

Dome in vet 1.1892, str 289

Na krstnem kamnu v Konjicah se bere sledeči napis: GRE.VRS.ARCHIDIAC.PA=
CHALIS & PAROCH.GONOVICEN.&C. FIERI CVRAVIT Anno MDCVII.

Slov. gospodar, 1.1874, str. 151.

Pražupnija, arhidiakonija, dekanija, posvečena sv. Juriju.

Pravilno orientirana cerkev stoji na južnem koncu trga.

Viri in literatura: Avg. Stegenšek: Konjiška dekanija, Maribor, 1909; Isti: Nagrobni verzi v konjiški dekaniji, ČZN-V-1908; Isti: Naši Marijini stebri, Voditelj XIV-1911; Isti: Cerkveni zvonovi v lavantinski škofiji, Voditelj X-1907; Isti: Ogrbih in cerkvenih predmetih v konjiški dekaniji, Voditelj VIII-1905; Franc Kos: Donški za krajevne kronike: Konjice, ČZN-XVI-1919; Konservatorsko poročilo v ZUZ-VI; Hans Pirchegger: Geschichtliche Wanderungen in der untersteirischen Heimat, MbZ 142-43, 149-50, 170-71, 177-78 za leto 1943; Farna kronika; Farni arhiv; Steletovi zapiski iz l. 1924; Litografija iz l. 1830; Litografija Jozefa Kuwassega iz l. 1850;

Cerkev je kompliciranega tlorisa ter jo sestavljajo: Prezidan prizmatičen zvonik, podolgovata pravokotna ladja, kateri je na severu prizidana nižja in na zapadu nekoliko krajša stranska ladja, na jugu pa velika samostojna kapela s konkavnima ogloma, ter ožji in višji presbiterij, kateremu je na severu prizidana nadstropna zakristija. Zapadnemu delu stranske ladje je prizidano nekoliko ožje stopnišče, vodeče na podstrešje te ladje in na pevsko emporo, njenemu severnemu vходу pa preprosta nizka veža, katero pokriva pločevinasta sedlasta streha. Gradnja je kamenita, ometana. Vso cerkev pokriva enotna škriljeva streha z po 2 vrstama strešnih odprtin. Kapelo pokriva kupolasta škriljeva streha z okroglo laterno in pločevinasto 8-strano, zvonasto kupolo. Zvonikova streha je 8-strana piramidasta, pločevinasta.

Zunanjslina: Zvonik obteka zelo nizek, pristrešen talni zidec, nato v višini 2 m višji profiliran zidec, ki se neogotskega portala pravokotno izogne,

pod zvonovim nadstropjem enak zidec, na vrhu pa profiliran venčni zidec, ki se na vseh 4 straneh trikotno vzboči. Zvonik spremljajo ob robovih maltaste lizene, požvljajo pa ga line, ki so deloma zašiljene, ppk in pp. Vse imajo žive robove, razen severne pritlične pp line, ki ima posnete robove, ter zgornje zapadne in južne, ki sta oblike enakoramnega križa. Zvonove line so dvojne, zašiljene in neogotsko oblikovane.

Fasada emporinega stopnišča ima ~~2~~ 2 vhoda, od katerih je severni pp, s profilirano preklado ter križno in pp lino. V višini nadstropja je vidna ob stolpu sled nekega loka, verjetno prvotnega vhoda v zvonik. Severna stran ladje je brez talnega in s preprostim žlebastim venčnim zidcem. Vsa 3 okna so pp in s stopničastim ostenjem. Vhodna veza je neorenesančna iz l. 1904. Stopniščni prizidek ima pp lino, zakristija v severni steni pp portal s profilirano preklado ter starimi železnimi vraticami in po 2 pp okni v vsaki etaži., v vzhodni pa po 1 pp okno v vsaki etaži. Vsa okna obdaja maltasti okvir s cofastimi motivi. Presbiterij je brez talnega zidca, a ima na obeh podolžnicah še ohranjen originalen fabion, sestavljen iz poševno postavljenih opeke, medtem ko je v 3/8 zaključku profiliran in mlajši. Njegova gradnja je kamenita, toda posebno v gornjih partijah močno mešana z opeko. Obstopa ga 6 opornikov (7. je zazidan v zakristiji), ki imajo 3 pul^{ta} ste strešice z žlebastimi profili ter poševno postavljenih do strene segajoče zaključke z novimi oktogonalnimi stebriči v funkciji gotških fial. Oporniki so kameniti, toda prevlečeni s cementno malto.

Okna so zašiljena, visoka, z neogotskim krogovičjem. Okna v samem zaključku so bila nekoč višja, zašiljena. V južnih steni pa baročno predelana, pravokotna. Okno v zaključnici je zazidano do okrogle line. Ppk portal, kateremu predvideva Stegenšek v jugozapadnem koncu presbiterija, ni nikoli obstajal.

Kapelo z baročno razgibanim tločrtom opasuje pristrešen talni zidec, na

Na ogalini~~na~~ poživljajo pilastri, zaključuje pa bogato profilirana greda, ki tvori tudi venčni zidec. Okni v vzhodni in zapadni steni sta pozno-baročnih pps oblik. Okroglo laterno nosi 8 slopov, ki rastejo iz volut, imajo piščalasto okrašene kapitule ter enako profilirane gredo, kot jo ima ~~greda~~ kapela. Med njihovimi pilastri so ppk okna v maltastih okvirih. Južna lažina stena ima opornik, katerega obteka pristrešen talni zidec, poživlja izžlebljeni zidec, zaključuje pa pod streho pul~~ta~~sta strešica. Vzhodno njega je pp okno, zapadno pa profiliran~~na~~ neogotski portal ter erkerski pomol, ki obsega stopnice na pevsko emporo ter ga osvetljuje~~ta~~ pp lina z robovi posnetimi na ajdove zrno ter pp okno s posnetimi robovi. Erker nosi sorazmerno bogato profiliran zidec, ki fungira kot nekaka konsola. Opornik in erker sta nastala, ko so obokali ladjo in vdělali pevsko emporo.

Notranjščina: Tlak je v zvonici, pod emporo, v stranski ladji, kapeli in okoli glavnega oltarja marmornat, v ladji in presbiteriju pa črno-bel, cementen. Zvonico pokriva lahno zašiljena, podložna banja. Židano pevsko emporo nosijo 4 oktogonalni stebri in 4 piramidaste konsole ter 3 križni rebrasti oboki, ločeni med seboj z pravokotnima, na robih posnetima rebrastima opogama. Dva izmed sešišč imata nakazana okrogla sklepnika. Proti ladji ima empora 3 zašiljene loke, katere spremljajo rebra. Emporin fasada je preprosta. Njeno polno židano ~~okroglo~~ ograjo spodaj opasuje izpodžlebljen kamenit zidec, zgoraj zaključuje žlebast kameniti fabion. Na emporo vodijo kamenite stopnice skozi posebno onišje, na katerem počiva eden desnih noslicev ladjinega oboka. Vhod na stopnišče je pp, spremlja ga profil žleb-palica-žleb, katerega palice se na oglih sečejo. Rombasti stranici poživlja žlebasti profil. Ladjo pokriva rahlo zašiljena banja, ki počiva na empori na paru konsol, sicer pa na 2 parih krepkih slopov,

skozi katere so prehodi, ki imajo predložene služnike. Iz teh se razvijajo dekorativno in mrežasto po oboku razpeta žlebasta profila. , medtem ko po dve pri vsakem služniku štrle v zrak. V tej igri reber, ki je še močnejše razvita na sorodnem oboku doberloveške proštiješke cerkve iz l. 1506., je opazen vpliv Koroške in predvsem njenega mojstra Vierthalerja. V sredini oboka je nameščen grb izvajalca obokanja nadžupnika Valentina Fabrija. (1480- 1509), ki predstavlja naklo s kladivom. Nekoliko krajšo stransko ladjo povezujejo z glavno 4 loki. Zapadni ima živ rob in je rahlo šilast, drugi in tretji sta močnejše zašiljena in imata posnete robове, a sta deloma vazidana. Drugega so vazidali, ko so obokali ladjo, ker je prišel pred njega globasti nosilec oboka, tretjega pa, ko so obokali stransko ladjo, ker je prišel tja konsolasti nosilec njenega oboka. Četrty lok z deloma posnetimi robovi je polkrožen in je bil gotovo kasneje povečan. Stransko ladjo pokriva križno-rebrasti obok, ki počiva na profiliranih, deloma preprosto okrašenih stožičastih konsolah. Obok je zašiljen. Posamezna polja ločujejo 3 rebraste oproge. V zapadni polovici ladje so rebrabrez profila , v vzhodni pa imajo sledečega: . Na križišču reber so sklepniki s ščiti, ki predstavljajo roko z zvezdo (vzhodni), počezni pas in lilijo, 3 zlate zvezde na modrem polju in rožeto (šipek). V zapadnem koncu ladje je dolbina, kjer je mogoče stal krstnik ali kak oltar; v vzhodnem pa je novejši prehod v zakristijo. Potlačeno zašiljeni slavalok, ki prehaja v presbiterij, ima poševno posnete robове, katere krasita po 2 palici, ki se spodaj sekata s horizontalno položenima na slavaločni bazi. Presbiterij s potlačeno banjo ima 2 ozki križno-rebrasti polji ter 5/8 zaključek, katere ločujeta 2 rebrasti oprogi. Kjer se križajo rebra , profila so grobovni sklepniki, ki predstavljajo: Majhen rdeč Andrejev križ, stoječega pantra ter rdeče bruno na zelenem polju. Polihromacija sklepnikov

ni več originalna in samovoljna. Rebra počivajo na okroglih služnikih, katere nosilo v zaključku ~~xxx~~ 4 originalne konsole, predstavljajoče glavico pod baldahinom, čepečega pritlikavca obojemajočega kolena, glavico pod baldahinom in ~~zopet~~ pritlikavca, ob slavaloku pa 2 nefiguralni konsoli. Ostale 4 konsole - angeli, ~~oba~~ zidca ter krogovičje je gipsasto ter iz dobe 1860-70. Desno oltarja je pristrešen sakrarij ter pdp odprtina z železno mrežo za odlivanje blagoslovljene vode. Iz presbiterija vodi marmornat pp portal iz 18. stol. v zakristijo.

Presbiterij sta poslikala Tomaž Fantoni in Jakob Brollo l. 1862., ladjo pa l. 1866. Figuralno-dekorativno slikarijo je obnovil l. 1903. Osvaldo. Bierti. Slikarija moti arhitektonsko razporeditev cerkvene notranjščine. Roženvenška kapela je centralen prostor, katerega ogali so globoko konkavno posneti tako, da nastaja centralni okrogel prostor s 3 pravokotnimi pilastri. V oglih so 4 mogočni slopi, poživljeni s po 4 korintskimi pilastri, ki nosijo bogato profilirano gredo. Osrednji prostor pokriva laternasta kupola stranske pa globoki loki, tvoreči nekake nišaste kapele. Kupola počiva na kompartmentih, od katerih jo ločuje profilirani zid. Kapelo pokrivajo freske. Kupola je poslikana z ornamentmi, ki posnemajo plastične okvire iz štuka. V njih so 4 Marijine slike: brezmadežno spočetje nad vhodom, obiskovanje nasroti, oznanjenje nad zapadnim in obrezovanje nad vhodnim oknom ter vnebovstetje na svodu laterne. Pred ornamentom ležijo zastopniki 4 letnih časov, nad njimi pa so male enobarvne sličice iz narave, primerne odgovarjajoči letni dobi. Napisi dajejo ključ za tolmačenje slik in njih medsebojne zveze. Na prednji strani kapelinega slavaloka je napis: HIC LOCUS EST, IN QUO SEMPER BIS BINA RECURRUNT/ TEMPORA CUM TAMEN, O MIRUM VER INTEGER ANNUS/ ROSA SUUM SPARGIT TIBI TER DISTINCTA COLOREM:/ NEC NON AD SUPEROS BONUM TRANSMITTIT ODOREM/ / HIER IST EIN RECHTES WUNDER ORTH/ ALWO DURCH ALLE VIERTEL JAHR HINAUS/ DER

FRIELING PRANGT MIT ROSEN FORT/ GUET GERIECHEN SCHIKHT IN GNADEN HAUS.
 Besede VER INTEGER ANNUS se ponavljajo v kapelici nad glavnim oltarjem kot podlaga za vse slikar^{nje}. Spomlad se predstavlja ko klečeča v rožnato oblačilo ogrnjena devica. Obrača se proti Marijini sliki in govori: FLORES / APPARUERUNT/ IN TERRA NOS/ TRA VOX TURTU/ RIS AUDITA EST. Cant. 2. 12.
 Sličica tolmači njene besede s podobo angela z jerihonsko rožo v roki ter s napisom QUASI PLANTATIO ROSAE IN JERICO. Eccl. 24, 18. Poletje kaže trudno ženo, ki se sede naslanja na požeto pšenico ter drži v ~~xxkix~~ levici srp. Napis: VENTER TUUS/ SICUT ACERVUS/ TRITICI VALLATUS/ LILIIS. Cant. 7,2. Sličica kaže angela, ki hiti po cesti in nese venec cvetlic. Napis: FRUCTIFICAVI SUAVITATEM ODORIS. Jesen je Bakh, ogrnjen z rdečim plaščem in zelenim vencem okoli glave. V rokah drži palico z rumenim in modrim grozdjem ter posodo. Napis: VINAE FLO/ RENTES DEDERUNT/ ODOREM SUUM / SURGE AMICA MEA/ SPECIOSA MEA/ ET VENI. Sličica kaže cvetlice in ulnjak, torej zbrane sadove. Napis : FRUCTUS EIUS DULCIS GUTTURI MEO. Cant. 2,3. Zima starikav, napol gol mož, ogrnjen v zelen, s kožuhovino podvlečen plašč, s peruti in koso na rami. Napis: PULCHRITUDI/ NEM/ CANDORIS EIUS/ ADMIRABATUR/ OCULUS. Eccl. 43, 20. Sličica kaže angela, ki nese posodo s cvetjem shraniti v stekleno vrtno hišo, da prezimino. Napis: OMNIA IN XXX FUTURUM SERVAVIT. Eccle. 9,2. Zadnji napis nad glavnim oltarjem se glasi: CIS Confraternitas rosarii sVb praesidio tvto reginae Virginis per qVot ave tot rosas MYstICas exhIBita, kar daje letnico 1749, ko so te kvalitetne freske nastale. Njihov avtor ni znan, vendar je soroden, če ne celo identixn čen s slikarjem fresk na Keblju. Zakristija ima raznobarvni cementen tlak ter potlačeno banjo z 2 križno se sekajočima paroma sosvodnic. Njeno teme krasi baročen štuk-okvir s kelihom in monogramom IHS v sredini ter lambrekinastimi okraski. Lavabo krasi školjkasti zaključek. Prvotni vhod v zakristijo je bil iz vzhoda, sedanjí je iz severa. Stopnice na oratorij

so deloma v debelini vzhodne zaključnice severne ladje. Oratorij pokriva raven, ometan strop, odpira pa se z 2 neogotskima oknoma v presbiterij. Vsi dekorativni elementi zakristije govore za njen nastanek v sredini 18. stol. V njej se nahaja tudi kvadratna stenska niša, opremljena z železnimi kovanimi vratci.

Nagrobniki: V severni ladji v prvem slopu je vžidan pp nagrobnik iz apnenca, brez spodnjega roba, ki je ležal prvotno na tleh in je močno iznojen. Na srednjem poglobljenem polju je proti desni nagnjen triogelni ščit, nad njim pa zaprta čelada s prerezom za oči in s peresnim čopom na vrhu, od zadaj pa z vihrajočo čeladino odejo. Poševno črno bruno (grb konjiških gospodov) se še pozna. Nagrobnik je od viteza Ortolfa Konjiškega, ki je umrl leta 1370, menda zgradil severno stransko ladjo in v njej uredil grobnico svoje družine. Od napisa manjkajo prve črke prve vrste in tretje vrste, zadnja vrsta pa manjka v celoti, ker je bila na sedaj odbitem spodnjem robu. Napis se glasi: ...+HIC. NOT. SPEULCRU . DNORU./ NOBILIU. DEGOMBICZ./ ANN. DNI. M.CCC. LXX. OBIT. DNS. ORTHO...

V iste ladje v zapadnem slopu je vžidan belo-~~rumen~~ marmorni nagrobnik, karega je postavil Jakob Conti de Camisano leta 1614 svojemu očetu Janezu Krstniku in bratu Janezu. Napis se glasi: DISEN GRABSTEIN HAT IAC. CONTI/ DE CAM ZUM HEREN SEINEM LIEBE/ HERRE VAT-ER UND HERRE BRUEDER/ ZU EHRN ZURIHTE LASE ANO 1614./ UNDT LIGT ALDA BEGRABEN DER EDL/ HERR ION BABTA CONI DE CAM:/ ZU/ HEBENSTRAIT HOF DER N GOTT/ VERSHLAFE IST DEN. 2. TAG MAY 1612/ IAR HIE NEBE RUEHT AUA SEIN SOHN HERR/ HANNS CONTI DE CAM. SO DEN 27. TAG/ OCTOB. ANO 1613. SALIG VERSHIDE IST/ GOTT DER ALMECHTIG VERLEH BEDEN/ UND ALLE ABGESTORBENEN DIE EWIGE/ FRAIDT UNDSAILLIGKAIT AMEN.

Nad napisom se nahaja grb, razklan ščit z na desno zročim enoglavim orlom na vsakem polju, levi orel nosi na glavi viteško krono. Epitaf zaključuje angelska glavica s perutmi.

V istem slopu je vridana belo-marmorna plošča, ki je bila preje v presbiteriju in je nagrobnik župnika Gašparja Hirzlerja (+1561). Napis, ki se končuje s podobo škorpiona, se glasi: CASPARUS AEDIS HUIUS/ COGNOMINE HIRZLER/ PLEBANUS, VITAE LUMEN/ RELIQUIT/ CASPARUS IN AURAS DILA/ PSUS EST VENERAN/ DUS/ REGNATOR HUIUS AEDIS/ OLIM ERAT/ PATRIA MEA ERAT CUM/ NOMINE EICHSTAT/ QUAE ME EDUXIT IN/ TERRA HIC IACEO SE/ PULTUS/ ANNO DNI 1561.

Poleg južnega portala je vridan nagrobnik župnika Adama Adaquaticusa, ki je umrl po letu 1588, a mu si je dal spomenik postaviti že leta 1580. Napis se glasi: ADAM9 ADACUATIC9 CAR/ NICL9 A PISCHOFF LACK CL/ IM PAROCH9 APUD SAELD =/ EN HOVEN ET PASTOR ECCL/ GANABICEN M. D. L. XXX/ VIVITE MEMORES MORTIS. Pod napisom je velik križ z mrtvaško glavo. V rožnvenški kapeli so v slope vridani 3 nagrobniki. Prvi pp formata je iz peščenca. Ker je prvotno ležal v tleh, je umrl župnik in prošt Valentin Fabri(+1509) predstavljen kako leži z glavo na blazini, opravljen v pontifikalno obleko. Na albi ima dvojno paruro, zagrinja ga bogata gotška kazula, opatska palica s fanonom in mirta kačeta cerkvenega dostojanstvenika. Obraz hoče biti portret. Ob robu spomenika je napis: HOC. SUB. S. RQIESCIT. IN/ PACE. RdS. PR. VALENTIUS. FABRI. HORANDS. Q. PPTBI. IN. OBRDORFILS./ET. HS. ECCE./..BS. ET. RARAOR. AC. ARCHIDI/ IAUS. SAUNIE. BUB. AO. D. o . IIIII. SEPULTS. REQIESCAT. IN. PACE. Napis je v gotski frakturi. Na spomenikovih ogalih so 4 grbi: levo zgoraj dobrloveški samorog, desno zgoraj oglejski orel, levo spodaj Svetkovičeva zastava s črkama I in S (Svetkoviči so bili v letih 1511- 1533 lastniki konjiškega gradu.), desno spodaj pa Fabrijevo kladivo na naklo. Pojav Svetkovičevega grba dokazuje, da je nagrobnik nastal po letu 1511. Drugi nagrobnik je belo-marmorna pp plošča., katero krasi zgoraj grb senjskega škofa Boštjana Claviniča, ki je umrl l. 1697. Napis se glasi: SUB

HOC EPITAPHIO/ LACET SEPULTIS RMUS ET ILLUSTRISSIMUS/ DOMINUS DMUS
 SEBASTIANUS GLAVINICH DE GLA/ MOTSH ISTRIANUS PETINENSIS CESAREAE AVAE
 PLURI/BUS ANNIS SACELANUS HUIUS PAROCHIAE GON/ NOVICENSIS IN VIGESIMUM
 ANNUM DIREC=/ TOR LEGATIONIS MOSCOVITICAE EX AVLA/ CESAREA ADIUNCTUS
 ET INTERPRES= 16 ANIS/ EPISCOPUS SEGNIENSIS ET MARDRUSIESIS/ IN NOVEN
 ANNOS QUI PRO MAMORIA ET A / NIMAE SUOR SALUTE ET ANIMARUM ALIARUM/ SOLATIO
 QUALIBET HEBDOMANDA TRES MISSAS/ PER VICARIUM LOCI IN HOC ALTARI B. M. V.
 IN PER/ PETUUM CELEBRARI TESTAMENTO RELIQUIT/ OBIIT IN DOMINO DIE 5
 DECEMBRIS ANNO/ MDCCXCVII .

Tretji nagrobnik krasi bogato čelo z volutami in školjkovino. Postaviti si
 ga je dal kurat Jožef Anton Jankovič, ki je umrl l. 1758. Napis, katerega
 spodaj krasi mrtvaška glava, se glasi: ~~PLRM~~ PLRM RDUS DNUS/ IOSEPHUS
 ANTONIUSIANCKOITSCH/ APOSTOLICIS PLURIUM ANNORUM/ LABORIBUS CLARIS/
 CAPELLAE HUIUS BENEFACITOR INSIGNIS/ AD PERPETUAM/ MISSAE MATUTINAE A SE
 FUNDATE/ QUOTIDE/ HORA 6TA:VEL 7MA: CELEBRANDEE/MEMORIAM/ HOC MARMOR PONI
 IUSSIT/ OBYT ANNO DOMINI/ ~~XXX~~ MDCC. LVIII/ DIE Xma ~~IIII~~ IANUARY/ AETATIS
 LXXVI/ SUAE ANNORUM.

Oprava : Rekoč je imela cerkev poleg glavnega še 12 stranskih oltarjev.
 Zadnji nastavek glavnega oltarja je bil iz časa župnika Glaviniča de
 Glamoč (1669- 1689) ter se njegovi ostaniki nahajajo na podstrešju stranske
 ladje. Od ostalih oltarjev se omenja Jakobov l. 1369, (njegov benificiat
 je imel v trgu lastno hišo imenovano im Stockh), Janova Krstnika l. 1510,
 sv. Duhal. 1497 (stalje pod zvonikom ali pevsko emporp, njegov benificiat
 je tudi stanoval v Stocku), Boštjanov leta ~~1497~~ 1497, Andrejev l. 1445,
 Katarinin l. 1497, Nikolajev l. 1545, Roženvenski koncem 17. stol.,
 Franšiška Ksaverija l. 1757 in Brezmadežne ca l. 1870.
 Sedanji glavni oltar (njegov münchenski od Hartla iz Graza predelani načrt

je izdelal l. 1869 Tomaž Fantoni), obhajilna miza, prižnica, Marijin oltar v ladji, križev pot, krstilnikov nastavek, spovednice in klopi je vse neogotsko in bp.

Križev oltar v stranski ladji je ves iz marmorja. Menzo mu krasi relief MB, nastavek nosita črnomarmorna stebra z uločenim ogredjem, zaključuje pa atika s kipom Kristusa na Oljski gori. Osrednjo skupino tvori križ iz litega železa ter kamenitai x kipa Marije in Janeza. Vsa skupina je pozlačena in iz 19. stol. Obe strani sta lesenarelikviarija v podobi apostolov Petra in Pavla, ki sta tudi kasnejša nadomestka za originalna gotovo kamenita kipa. Pod srednjo skupino je vsekani napis: SUB/ BENEFICIATO/ STEPHANO IAMNIK ERUCTUM/ 1713.

Oltar je kvalitetno baročno delo, ki uporablja raznobarvni marmor ter kaže na nastanek v ljubljanski Mislenjevi krmoseški delavnici. V kapeli so 3 oltarji: Roženvenški ima menzo iz sredine 18. stol., nastavek pa iz l. 1887, pri katerega nastanku je sodeloval tudi Tomaž Fantoni. Delan je v baročni tradiciji. Nastavk nosita stebra z ogredjem. V srednji vdolbini je DM z Dominikom in Katarino Siensko, okoli je naslikanih 15 roženvenških skrivnosti, ob stebrih stojita Jozef in Joahim, v atiki pa je BO v oblakih z 2 molčečima angeloma. Vsi kipi so baročni.

Oltarja Franca Ksaverija in Miklavža sta iz l. 1757 in pendantsa. Njihov nastavek ima 2 stebra, golšaste kose ogrednja ter atiko v obliki predrtega Marijinega in Jezusovega monograma z žarki ter oblako in angelsko glorio. Oba sta neokusno pobarvana. Prvi ima kipa Ignacija Lojole in Frančiška Borgije, drugi Erazma in Boštjana. Vsi kipi so baročni, razen Boštjana, ki je povprečno delo 19. stol.

Nastavkovi sliki umirajočega Franca Ksaverija na Sancianu (kopija po originalu v Stražah) ter Miklavža, ki blagoslavlja razburkano morje sta tipični deli Janeza Andreja Exx Straussa iz l. 1769 (signatura je na

kamnu v levem kotu spodaj Miklavževe slike). Oba oltarja imata rokajsko-kartušaste kanon-tablice. Tabernakelj Miklavževega oltarja je neogotski.

Krstilnik je lepo renesančno kamnoseško delo sestojee iz 4 pokonci stoječimi akantovimi listi ovite noge ter piščalasto okrašenega bazena z napisom: GRE. URS9, ARCHIDIAC: PACHALIS & PAROCH: GONOVICENI &c FIERI CURAVIT Ao MDCVII. Krstilnik je iz belega marmorja. Prvotno je stal krstilnik verjetno v niši na zapadni strani stranske ladje.

Kropilnik pri južnem vходу je kvalitetno kamnoseško delo. Prostrano marmorno skledo nosi morska deklica z luskinastim repom in vencem na glavi, ki se nahaja tudi vrh grba grofov Tattenbachov. V kropilnik je vsekana letnica 1657. Preprost kropilnik pri severnih vratih ima isto letnico.

Orglej xxix l. 1959. , so delo Jenka iz St. Vida pri Ljubljani.

V sakristiji je klečalnik iz ca 1700 ter 2 lepi baročni omari iz sredine 18. stol.

Oprema: Na podstrešju stranske ladje je precej oprave. Tu so ostanki Glaviničevega glavnega oltarja, predvsem 4 veliki kipi v nadnaravni velikosti, ki predstavljajo Petra, Pavla, Hironima in Janeza Krstnika, ter mnogo manjših. Oltar je zelo kvalitetno delo iz zadnje tretjine 17. stol. Srebrna, pozlačena, neogotska monstranca iz l. 1854. je delo Karla Kleinerja iz Graca.

Zlat, gotski kelih visok ca 18 cm ima šesterolistno nogo s predrto galerijo, na listih pa gravirane podobe MB z otrokom, Katarine Aleksandrijske, Barbare, Lenarta, Leopolda in klečečega donatorja. Vozel je krepak, ploščat s 6 rombastimi izrastki. Koš tvori venec odprtih cvetov in pokonci stoječi križnih cvetk, ki je s 3 viticami v zvezi z držajem. Čaša je komaj opazno usločena. Kelih je lepo zlatarsko delo iz 2.pol. 15. stol.

Zvonik: Obok zvonice je že rahlo zašiljena podolžna banja, kar kaže na rano gotiko 2. pol. 13. ali začetek 14. stol., V srednjem veku je imel zvonik 3 etaže, na kar bi kazale 4 line v tretji etaži, od katerih ena je sedaj na ladjinem podstrešju, a je prvotno gotovo gledala ven. Prvič so zvonik povišali koncem 15. stol., drugič pa za sedanjo zvonovo etažo l. 1720. Pri temu so prejšnje zvonove line razidali do manjših ppu oken, katerih vzhodno in južno imata križni lini, severno pa je sploh razidano. Takrat so dali zvoniku čebulasto-laternasto streho iz pločevine, katero so l. 1831. znova prekrili. L. 1871. so zvonik gotizirali, mu dali visoko piramidno streho ter naredili dvojne zašiljene zvonove line, ki so iz opeke, enako kot tudi obok. Zvonova sta 2, eden je železen, drugi bronast z napisom zgoraj: AVE MARIA GRATIAE PLENA DOMINUS TECUM BENEDICTA TU IN MULIERIBUS. REFUSA EST RECTORI ECCLESIAE RDISSIMO DNO CASPARO PRAELATO SEITZENSU, slede reliefi sedeče Marije z otrokom, Golgate, Oljske gore in Jurija z napisom: SANCTE GEORGI ORA PRO NOBIS in BOCE CRUCEM DNI FUGITE PARTES ADVERSAS, spodaj pa je napis: CONTRATUS SCHNEIDER ME FUDIT ANNO 1715. Vhod iz pevske empore v zvonik je gotski, zašiljen, v gornji polovici posnet na ajdovo vrno ter ima še originalne vratnice. Ta zvonikova etaža je polovico ometana, kar dokazuje, da je bila nekoč predeljena in je bila v njej nekaka shramba ali soba. Vse line so več ali manj predelovane, a imajo še deloma originalna peščenčeva ostenja. V tretji etaži je poleg severnega razidano tudi zapadno okno.

Podstrešje: Oboki obeh ladij, presbiterija in zvonice so kameniti, zapadnega stopnišča, kapele in zakristije, (oratorija L. senstrop) pa opečni. Ladja je bila prvotno ravno krita in za ca 2.5m nižja od sedanjega obokovega temena. To dokazuje ohranjena tramova luknja v severni steni nasproti razidanega okroglega okna ter sledovi prvotne strene na zapadnem in vzhodnem.

dnem slemenu. Presbiterij je v celoti kamenite gradnje ter jasen prizidek ladje, od katere je bil prvotno precej višji. Zato so ladjo pozneje močno dvignili ter jo ponovno leseno stropali. Takrat je bila ladja celo nekoliko višja kot danes obokovo teme. Na podstrešju so vidne belo ometane stene, več spolij ter v sredini južne stene okroglo okno, l. 120 m premera z močno poševnim ostenjem. Koncem 15. stol. so ladjo obokali, tako da so nekoliko nižji banjasti obok postavili na notranje nosilce, kar je tipično za pozno gotiko. Ob tej priliki so zazidali že omenjeno okroglo okno.

Stranska ladja, ki je prizidek, je imela prvotno precej nižjo pultasto streho, katere sled se vidi na prizidkovem podstrešju. Ta streha je segala do kapi povišane ladje in ker ladja na podstrešju ni ometana, se je mogoče povišanje glavne in prizidava stranske ladje izvršilo istočasno. Takrat sta ladji dobili enotno streho, ki se je končevala pri presbiteriju (sled ladjine strehe!), medtem ko je presbiterij imel svojo streho (vidna njena konsola), zakristije ali pa še ni bilo, ali pa je bila samo pritlična. Stopniščni prizidek na zapadnem koncu stranske ladje je iz 17. stol. ter ima na podestih križne, robate oboke. Sedanje ladjino ostrešje je iz 18. stol. ko je že slala sedanja zakristija. Zanimivo je, da so ob priliki obokanja glavne ladje naredili ometano odprtino z deskavo preklado na njegovem najnižjem mestu za povezavo s podstrešjem stranske ladje. Ali je bila stranska ladja že od vsega začetka obokana ali ne, se ne da ugotoviti, vendar je najverjetneja nastala šele ca 1464 iz Ortolfove kapele sv. Jakoba izpred l. 1369., zakar bi govorila tudi različna profilacija njenih reber. Sledov vrtljivih stopnic v kotu med ladjo in zakristijo, katere je predvideval dr. Stegenšek, ni, ker ni bila zanje tudi nobena potreba.

Resume: Prafara se prvič omenja l. 1146., njen župnik Sigahard pa l. 1173., vendar sega gotovo še v 11. stol. Od prvotne stavbe ni za sedaj ničesar znanega. Sedanja ladja in zvonik sta iz konca 13. stol. Obadva sta bila mnogo nižja. Za obliko vzhodnega zaključka se ne ve. Pred l. 1369. je bila ob severno stran ladje prizidana kapela sv. Jakoba, kjer je bila grobnica Konjiških gospodov. V začetku 15. stol. (ca 1370) je bil k ladji prizidan sedanji presbiterij, ki je bil mnogo višji od ladje. Zato so takoj po sredini tega stoletja dvignili ladjo ter jo ponovno leseno stropali. Kot vse kaže, so pred l. 1464. s pomočjo beneficiatnega kaplana podravske bratovščine ŽMB Gregorja Freyhatta predelali Jakobovo kapelo v stransko ladjo ter jo obokali (obokana že ca 1370). Nad-župnik Valentin Fabri (1482-1509) je koncem stoletja obokal glavno ladjo s pomočjo notranjih nosilcev, vzdal pevsko emporo, dvignil zvonik za nadstropje ter uredil sedanji slavo lok. V 17. stol. so prizidali prvotno roženvenško kapelo ter uredili sedanje zapadno stopnišče na pevsko emporo. Pred tem in pred razidavo pevske emfore, se je nahajal vhod v zvonik v severni steni njegovega prvega nadstropja. Sled je še opazna. L. 1720. je bil zvonik povišan za sedanjo zvonovo etažo, ter prekrit s čebulasto-laternasto streho. Okoli l. 1740 so podrli prvotno roženvenško kapelo ter zgradili sedanjo, ki je bila l. 1749 poslikana. Približno istočasno so prizidali tudi sedanjo zakristijo, ki je imela vhod iz vzhodne strani. Takrat so predelali vsa okna ter jim dali pp obliko. L. 1871 so gotizirali zvonik, že preje (med leti 1860-1870) pa vsa cerkev, predvsem presbiterij. Sedanji glavni in južni vhod v cerkev sta neogotska, severni z vzhodno vežo pa je neorenesančen iz l. 1904. Tudi sedanji vhod v zakristijo je novejši, enako kot stopnice na pratorij, ki so vdolane v vzhodno steno stranske ladje. L. 1904 so zadelali stransko kripto, ki je bila v sredini glavne ladje.

Okolica : Cerkev je obdajalo še l. 1798. obzidano pokopališče, na katerem se je nahajal carnarium.

Župnišče je markantno poslopje, ki arhitektonsko lepo zaključuje polagoma dvigajočo se tržno ulico. Stavba stoji na pomolasti klopi tako, da je proti severu dvonadstropna, proti jugu pa enonadstropna. Grupira se okoli notranjega pravokotnega dvorišča. Njen najstarejši del je severovzhodni trakt z gotskim erkerjem na treh konsolah na srverni strani, z mogočnim opornikom na severovzhodnem oglu ter z prizidkom na vzhodni strani nad njim. Pod tem traktom so 3 kleti, ki so med seboj povezane z gotskimi zašiljenimi podboji iz sekanega kamna. Kleti danes pokrivajo opečne banje, počivajoče na notranjih nosilcih, iz zač. 17. stol. Prvotno so bile ravno stropane in nad njimi je bilo v 15. in 16. stol. župnišče, razdeljeno v etaže z lesenimi stropovi, kakor so še deloma ohranjeni v drugem nadstropju. V kleti vodi skozi podzidje stopnic, ki so peljane v nadstropje, poznogotski ppk portal s posnetimi robovi. Drugi vhod v stanovanjsko etažo tega trakta je vodil iz juga, kjer je pravzaprav pritličje. Da so bile kleti tega trakta prvoti zapadu prvotne proste, kažejo line v srednjem prostoru, od katerih je ena deloma zazidana od slopa poznejšega oboka ter lina v južnem prostoru, ki je spolh zazidana, ker vodi sedaj v sosednjo klet in na presto.

Zapadne 3 trakte, razvrščene okoli dvorišča s preprostimi toda čednimi ložami, katerih loki počivajo na toskanskih stebriščih, v pritličje pa deloma krepkejših slopih odnosno 3 stebrih, je postavil župnik Marko Gonan l. 1632. Isti župnik je dal obokati tudi kleti severovzhodnega trakta, napraviti njegov mogočni opornik ter zgraditi prizdek nad njim.

V sredini zapadnega trakta je nad vhodnimi vrati plošča z napisom, v katerem sredini, se nahaja Gonanov grb z devizo EXALTARE IN FINIBUS INIMICORUM, nad njim pa njegova doprsna podoba z brki in obradkom, obilni-

mi lasmi in rekom DOMINUS MIHI ADIUTOR. Napis se glasi: MARCUS GONANUS NOB PISNENSIS PROT. APLICUS/ SAC. CAE. MTIS. FRED. II. CAPE^S AULICUS CAN. BRUNEN/ PAROC. GONOVIC. BENEF^S S. MICHAELIS IN ROHITSCH/ ET S. PANCRA^TII IN IAMNICH &c PROPRIIS SUMPTIBUS/ HOC NOVUM ET NOBILE AEDIFICIUM SUCCESSORIBIS/ IN SUI MEMORIAM POSUIT ANNO DNI MD. CXXXII. Nad vhodom je bilo dvojno ppkokno, ki je sedaj razidano in preslikano z močno uničeno fresko Dobrega pastirja od Jakoba Brolla. Poleg vrat je strelna lina. Pritlični prostori severnega in južnega trakta so bili pozneje predeljeni, enako je bil severnozapadni del galerijskih hodnikov šele v novejšem času razidan. Tudi sgramba in sanitarije ob južnem traktu so prizidek 20. stol. Od prostorov je omeniti jedilnico v jugozapadnem kotu stavbe v prvem nadstropju. Pokriva jo rcalast štukirani strop iz l. 1740., ki je za svoj čas precej zaostal. Tvori kvadratno polje z golobom sv. Duha v sredini, katerega krasi jermenje, akant, cvetje ter 4 prizori: Vojak, kmet, jelen in orel. V kotih stropa je letnica 1740. Soba v severnovzhodnem delu istega nadstropja je okrašena s štukom cofastega značaja z letnico 1770. V njej se nahaja štukiran grb nadžupnika Novaka (1759-1771), ki kaže sidro in konja.

V župnišču se hrani portret pravokotnega formata, o. pl., A.M. Slomška, ki je zelo dobro delo in menda od vseh njegovih portretov najbolj verodostojen. Potem so tukaj še : portret pp formata, o. pl., škofa Mihaela Napotnika, papeža Pija X ter bakrorezni portret papeža Pija VI. Proti severo-vzhodu in vzhodu opasuje župnišče obrambni zid s šalastim altanom, katerega podpirajo močni oporniki.

Kaplanija je enonadstropna poslopje s 3x2 okenskimi osmi, katere portal je pps, okna pa so pp. Nastala je leta 1799 iz stare mrtvašnice tako, da so jo dvignili za nadstropje.

Severno cerkve stoji stara dvonadstropna slovenska šola iz l. 1867, ki je

stanovanjsko opremljena.

^{ser}
~~Konservatorske~~ opombe: Cerkev in župnišče sta v redu vzdrževana.

Ostalo: V zvonici cerkve se je nahajal kip MB., katerega so l. 1746 prenesli k minoritom v Maribor, od tam pa koncem 19. stol. v frančiškansko cerkev.

Ker je bilo pri parafarni cerkvi v začetku novega veka 6 beneficijev, je cerkev imela tudi več beneficiatnih hiš. Ena hiša z dvema beneficijatoma se je nahajala na mestu sedanjega Mladinskega doma, druga na mestu Nehutnijeve hiše, v kateri je vsaj deloma gotovo ohranjena.

Tretja beneficiatna hiša, imenovana Štok, še stoji v Ozki ulici., Je enonadstropna, 2 x 3 osna, ima prizidka v obliki kljuke na vzhodni in severni strani, veliko klet z kamenito eskarpo. Poslopje je v jedru vsaj iz 17. stol., a nima nobenih datable elementov.

Opombe: "red cerkvijo stoji neogotska vremenska hišica iz l. 1904, ki je za odstraniti.

J. Curk: Celjska topografija, rkp. str. 6-11, (zapiski 1959)
(Konjice)

V levem stranskem oltarju kapele ~~xx~~.Rožnovenske M.b. je slika sv. Miklavža, značilno delo Andr. Straussa. Spodaj pokrajina z morjem, mestom in ladjo, nad njo v oblakih od angelov obdan sv. Miklavž v ornatu. Posebno glava je značilno plastično izdelana. Podpis na levi strani spodaj v kotu na kamnu: Joh.And.Strauss

A.. 1769(?)

Spodnja vrsta je slabo čitljiva in negotova.

Stele, XXXIII, 7.11.1925, str. 39'

Freske v rānovenski kapeli:

Slabo vidne, Precej monumentalnejša se zdi slikarija na pendantivih, ki je tudi najboljše ohranjena. Lerchingerjevska se zdi figura na desni (ep.) oltarja, ki se ji napis začne "Venter..." (obraz, draperija in mišičasta modelacija rok), prav tako figura na levi na severovzh.pendantivu ~~Krišker~~ "Pulchr..." Tu se zdi prepričljiva posebno drža rok. Ostale figure v sami kupoli se komaj slutijo. Značilni pa so okvirji, ki se spet stikajo z volutnimi motivi

Vse loke pod kupolo uokvirja venec iz velikih mesnatih baročnih palmet. Vmes med posamičnimi večjimi (4) kompozicijami v kupoli so menda manjši grisailli, slikani menda z rdečo barvo.

Fabrijev nagrobnik bi veljalo tipološko primerjati z gornjegrajskimi, je pa mnogo bolj grobega dela in kaže več gotskih spominov (posebno rudiment palic na vrhu nad mitro).

Cevc XXV, 1958, str. 24-24'

".... Stara farna cerkev ima lepe grobne spomenike, in v Balantovem hramu je hranjen lep rimsk spomenik. Kaj vendar pomeni? Silen kamen predstavlja dva molčeča leva, na sredi levov je mladič priklenjen z rokama h kamnatemu stebri. Na vsaki strani pod levoma sta ribokonja. V srednjem polju pa je kodrasta glava s perotnicama. Perotnice so zvezane. Od vsake strani v glavo pikata sokola. Celo doli pa so viditi osebe, moške in ženske. Ena derži ogledalo, druga kozarec, tretja odperto pismo. Na sredi stoji mal deček kroglico deržeč. Muhar je ta spomenik celc krivo zrisal, kodre glavini je naredil za pasje glavi! Tudi ni pazil, da je mladič uklenjen. -"

Novičar iz avstrijskih krajev. Iz okolice Konjiške na Štajerskem
/piše/ F. Pohorski. - Novice 22. april 1857, L& XV. list 32, str.128.

Hirzlerjev epitaf je res zanimiv, a ne toliko zaradi svoje svobodne pesniške, "poljudne" oblike, kolikor zato, ker je njegov štil takó različen od običajnega štila v nagrobnih napisih raznih župnikov, in ker je porabljena zanj frazologija, jx ki je na grobu katliškega župnika nenavadna, naravnost presenetljiva. Deloma je te a kriva svobodnejša reformacijska doba (Hirzler je umrl l. 1561.) Zvezo med frazo "in auras dilapsus est" in škorpijonom na epitafu nam ustvari dobršna "licentia interpretatoria" z dvema citatoma: "Heac /puella/ tibi non tenues veniet dilapsa per auras /Ovid, Ars amatoria I, 43/" in "Mulier est ianua diaboli et scorpio venenatus /Izrek sv. Hieronima pri P. Rogeriju, Palmarium empycrum I, 352/." Iz stare krščanske simbolike škorpijon ni posnet, ker ga ne pozna-

J. A. Glonar: Književna poročila. ČZN VI. 1909. str. 172.

Na nagrobni plošči nadžupnika Hirzlerja najde gosp. kritik svobodomiseln izraz za simbol ženske. Čisto po krivem. Dilapsus est in auras ima svoj vir v humanizmu (in ne protestantizmu) ter bi se ravnotako lahko rabil o vnebohodu Gospodovem. Zmuznil se je, zginil je v zrak, odšel je na oni svet, to pomeni. Tudi naš prevod: "Razblinil se je v zrak" ne pomeni: "Razblinil se je v nič", kar bi bilo res presenetljivo. - Ako starokrščanska simbolika škorpijona ne pozna, ga tudi sv. Hieronim ni mogel rabiti kot simbol, ker je pisatelj starokrščanske dobe. In res v navedenem tekstu (ako je res Hieronimov) scorpio ne stoji kot simbol (t.j. kot splošno znan in lahkoumljiv znak za gotovo idejo), ampak je samo prisposoda kakor tudi izraz "vrata hudičeva". Taka razlaga tudi nima nobene opore v tekstu, je lahkomiselná in (brez dokazov) za ranjkega naravnost krivična. V knjigi sem zavrnil mnenje, da se škorpijon ozira na ime

pokojnimovo, a varoval sem se praznih ugibanj. Sedaj pa lahko podam pravo razlago. Znamenje škorpijona stoji v vrsti datuma (kakor kaže tudi naš natisek) in sicer pred letnico, kjer se navadno imenuje mesec, ter je zodiakalni znak za oktober. Hirzler je torej umrl meseca oktobra l. 1561. Enako se rabi znak mesto črk v napisu str. 84.

Dr. A. Stegenšek: Književna poročila, Zagovor.

ČZN. VI. 1909. str. 183

○